

August. Men fra paalidelig Kilde har jeg senere erfaret, at der yngler nogle Individer her. Derimod saa jeg af ikke helt almindelige Fugle heroppe en Vandrikse (*Rallus aquaticus*); den bliver ligesom andre Sumpfugle, som sjældent indfinder sig heroppe, kaldt for »Kildursvin«. De sidste to Arter træffes om Vinteren ret ofte inde ved de varme Kilder. — I Slutningen af August red jeg ind for at se »Geysar«. Udturen bød ikke paa nogen Afveksling i ornithologisk Henseende; men da jeg et Par Dage efter vendte hjemefter, saa jeg den Fugl, som jeg sidst havde ventet at træffe, nemlig en Gøg (*Cuculus canorus*). I Begyndelsen var jeg lidt tvivlende, den fløj nemlig fra Telefonpæl til Telefonpæl, men i min Kikkert fik jeg det usandsynlige bekræftet, og da den ydermere gav sig til at kukke, var jeg fuldstændig overbevist.

Det er ikke meget Nyt, denne lille Skildring bringer, men da Tidsskriftet kun har haft lidt om Islands Ornithologi, har jeg tænkt, at en Beskrivelse af det vigtigste, jeg saa paa min Tur, kunde have Interesse for Læserne.

BASTARDER AF GRAAKRAGE (CORVUS CORNIX) OG SORTKRAGE (CORVUS CORONE).

AF

B. SIMONSEN.

Kort efter min Ankomst til Slesvig for flere Aar siden blev jeg opmærksom paa, at her overalt viste sig Krager af et mærkeligt »ureglementeret« Udseende. Alle Variationer af Farverne graat og sort var repræsenteret. Ved Midvintertide fandtes dog overvejende rene Graakrager her, og kun faa Sortkrager og Abnormiteter. Denne Omstændighed, der hver Vinter regelmæssig gentager sig, skyldes selvfølgelig Graakragetrækket fra Nord og de herboende Kragers samtidige Træk mod Syd.

Det første Foraar, jeg boede her, bragte hurtig Løsning paa de mange abnormt farvede Krages Tilblivelse. Graakrager, Sortkrager og Bastarder mellem begge Racer parrede sig sammen uden Hensyn til Farve eller Race. Det vrिमlede derfor om Sommeren ikke alene med sorte og graa, men ogsaa med sort-graa og graasorte, ja ligefrem brogede Krager. Jeg besluttede

nærmere at undersøge dette, som det forekommer mig, mærkelige Forhold.

Efterat have corresponderet herom med dette Tidsskrifts Redaktør, der ogsaa fandt, at Sagen havde Interesse, var det min Agt i dette Foraar at finde og undersøge saa mange Kragereder som muligt for at se, hvor hyppigt Parring fandt Sted mellem Racerne, og hvorledes Afkommet faldt ud.

Naar det dog ikke er lykkedes mig at levere noget større Materiale, skyldes det den Omstændighed, at jeg til først i Maj Maaned var meget beskæftiget med særlig store Kulturer paa Hede og gammel Agermark, hvorved jeg ikke færdedes saa meget i Skoven som sædvanlig; og endelig at Bøgeskovene sprang ualmindelig tidlig og fyldig ud i Aar, hvorved Opdagelsen af Reder vanskeliggjordes meget. Det lykkedes mig da kun at finde 6 Reder tilhørende Krageslægten. Deraf var en beboet af Ravn (*Corvus corax*), en af Graakrage, to af Graakrage + Sortkrage og to af Bastarder mellem Graakrage og Sortkrage.

Jeg skal her meddele Indholdet af samtlige Reder med Undtagelse af Ravnereden, der ikke forstyrredes.

I. Forældrene, begge Graakrager, blev skudte. Redens Indhold udtoges 22 Maj og bestod af 4 normalt farvede Unger.

II. Forældrene Graakrage ♀ + Sortkrage ♂. I Reden fandtes 2 Juni 4 Unger. Deraf to normale Graakrager og to i abnorm Fjerdragt. Abnormiteterne var mørkere i det graa paa Brystet, medens de graa Rygfjer fra Hals til Halerod var spættede med sort. — Heraf indsendtes to Eksemplarer til Tidsskriftets Redaktør.

III. Forældrene Graakrage ♂ + Sortkrage ♀. Der udtoges 5 Unger af Reden 4 Juni. To deraf var ret normale Graakrager, en ret normal Sortkrage og to abnormt tegnede. 3 Eksemplarer oversendtes til Tidsskriftets Redaktør.

IV. Forældrene Graakrage + Bastard. I Rederne fandtes 1 Juni 5 Unger, hvoraf to ret normale Graakrager og tre svagt abnorme.

V. Forældrene Graakrage + Bastard. Af Rederne udtoges 26 Juni fire Unger, alle ret normalt tegnede, dog lidt mørkladne.

Af 5 fundne Reder var saaledes kun en beboet af Fugle af samme Race. Det kan være et Tilfælde, men jeg er ved mine tidligere Iagttagelser de foregaaende Aar bleven overbevist om, at Forholdet virkelig bliver saaledes her paa Egnen, hvor Grændsen gaar mellem Racerne Graakrage fra Nord og Sortkrage fra Syd.

Hr. Skovrider Simonsen har sendt mig Unger fra 2 af de i hans Afhandling nævnte Reder, nemlig II og III; desuden sendte han mig i April en gammel Fugl, en udpræget Bastard; endvidere har jeg til Sammenligning haft en Bastard til Laans fra Hr. E. Lehn-Schiøler; den er tidligere omtalt her i Tidsskriftet, Aargang III, Hefte 3, Side IV. Jeg har saaledes i det hele haft for mig en Række paa 7 Bastarder imellem Graakrage og Sortkrage, af hvilke der nedenstaaende skal gives en kort Beskrivelse:

1.

Gammel Hun, Aarupgaard pr. Horsens 31 Marts 1908. Paa Oversiden fuldstændig sort, ligeledes sort paa Hals og Forbryst; paa den øvrige Del af Undersiden er Fjerene mørkegraa, med bredere og smallere sorte Skaftstreger. Underhaledækfjer sorte, Axillarfjer sorte. — Udpræget Bastard med den sorte Farve aftagende i Retning af Halen.

2.

Gammel Fugl, Søgaard pr. Kliplev, Sønderjylland, April 1911. Hoved, Hals og Bryst væsentlig som hos Graakrage, dog har Baghalsens Fjer brede sorte Skaftstreger. Rygfjer og Overhaledækfjer sorte (et betydeligt Stykke af Ryggens Fjer mangler, fjernede ved Kugleskud, der ogsaa har gjort Kønsbestemmelse umulig). Brystet graat med enkelte mørke, brede Skaftstreger; hele den øvrige Del af Undersiden sort; Axillarfjer sorte. — Tydelig Bastard med den sorte Farve tiltagende mod Halen.

3.

Redeunge, Søgaard 2 Juni 1911. Taget i Rede II; Forældrene Sortkrage Han + Graakrage Hun. Af de 4 Unger var 2 normalt tegnede Graakrager, som ikke indsendtes.

Ikke flyvefærdig men vilde antagelig være bleven det i Løbet af faa Dage. Hoved og Hals væsentlig som hos Graakrage. Undersiden graa, Fjerene paa Bugen lidt sortplettede, Underhaledækfjerene sorte. Fjerene paa den øverste Del af Ryggen og paa Skuldrene mørkegraa, nogle med sorte Kanter, nogle helt sorte. Bagryg og Overhaledækfjer sorte. — Nærmest Graakragetype, men skilles ved første Øjekast let fra Graakrage.

4.

Redeunge. Fra samme Rede som (3) i samme Udviklings-tilstand. Paa Hals og Bryst er den ret mørk, mørkere end (3).

Bugens Fjer og Underhaledækfjer graasorte men lysere end hos (3). Nakke, Hals og Forryg betydelig mørkere end hos Graakrage, Bagryggen sortpletet. Mange Steder er hver enkelt Fjers Farve en Blanding af graat og sort, saaledes at ikke blot nogle Fjer er graa, andre sorte. — Den er af Graakragetype, men dog let kendelig som Bastard.

5.

Redeunge, Søgaard 4 Juni 1911. Taget fra Reden, næsten flyvefærdig. Forældrene Graakrage Han + Sortkrage Hun. Ialt var der 5 Unger i Reden, hvoraf de 2 efter Opgivelsen var ret normale Graakrage.

Paa Undersiden sort paa Hals og Forbryst, paa hele Resten af Undersiden graasort, med det sorte aftagende mod Halen; paa Oversiden fuldstændig sort. — En absolut Sortkragetype, vilde maaske som Voksen blive fuldstændig Sortkrage.

6.

Redeunge. Fra samme Rede som (5). Paa Undersiden fuldstændig Tegning som Graakrage, paa Oversiden har enkelte Skulderfjer mørkere Kanter, medens Fjerene paa Bagryggen og Overhaledækfjerene er mørkere end hos Graakragen. — For en flygtig Undersøgelse vilde den gaa for en almindelig Graakrage.

7.

Redeunge. Fra samme Rede som (5) og (6). Paa Undersiden ganske som Graakrage, kun er nogle af Fjerene paa nederste Del af Underlivet mørke; paa Ryggen er den lidt mørkere end Graakrage, og enkelte Skulderfjer er helt sorte. Fjerene paa Bagryggen er sortegraa, Overhaledækfjerene sorte. — Meget nær ved at være normal Graakrage.

De unge Graakrager blev sendt mig i de varme Dage i Begyndelsen af Juni og naaede hertil — noget forsinkede ved Toldbehandling — i en saadan Tilstand af Opløsthed, at alt Arbejde med dem maatte foretages i fri Luft; om nogen Præparation, Undersøgelse af Køn eller Fotografering kunde der slet ikke være Tale.

Noget nyt frembyder de her omtalte Bastarder jo ikke heller. Det er en velkendt Sag, at Graakrage og Sortkrage, hvor deres Ynglesteder støder sammen, parrer sig og frembringer frugtbare

Bastarder, dog saaledes at Afkommet af disse igen slaar tilbage til en af Stamformerne. Det ses ogsaa her ved Rederne IV og V, hvor den ene af Forældrene var Bastard, at Afkommet er blevet i IV »2 ret normale Graakrager og 3 svagt abnorme« og i V »4 Unger alle ret normalt tegnede, dog lidt mørkladne«. Mærkeligt er vel nok Indholdet af Rede III, af hvis 5 Unger de 2 var Graakrager, 2 Mellemformer med stærk Graakragetegning, og 1 helt Sortkrage.

De 7 Skind viser tilstrækkeligt, hvor lunefulde og atypiske Bastarderne falder ud, idet det sorte snart har Overvægt paa den Næbbet nærmeste Halvdel af Fuglen, snart modsat, og saaledes, at der ikke blot findes sorte Partier, men sorte og mørke Fjer imellem de graa, eller saaledes, at de Fjer som hos Graakragen er graa, bliver mørkere »som oversmurte med Sod«; ja, Farveblandingen viser sig ogsaa paa den enkelte Fjer, endda saaledes, at den sorte Farve snart optræder i Fjerens Centrum, snart i Randen. Nu er der ganske vist den Ting at bemærke ved Redeungernes Fjerdragt, at man ikke med Sikkerhed ved, hvorledes den vil blive hos de voksne. Thienemann meddeler herom i den »nye Naumann« et ganske interessant Tilfælde, hvor han fra en Rede havde faaet 4 Unger, hvoraf den ene var Sortkrage, de andre Bastarder, men meget nær ved Graakrage; 2 af disse sidste (den 3die døde) blev ved den første Fældning fuldstændige Sortkrager.

Spørgsmaalet om, hvorvidt Graakrage og Sortkrage er vel adskilte Arter eller kun Racer, om hvilken der er den oprindeligste, o. s. v., har været ivrig drøftet, og der hersker endnu langt fra Enighed herom; de fleste er dog tilbøjelige til ikke at regne dem for vel adskilte Arter, idet Størrelse, Bygning, Stemme og Livsforhold er ganske ens for begge Former; at de parrer sig indbyrdes tages besynderligt nok til Indtægt, baade af dem, der holder paa Artsforskelligheden, og af Modstanderne.

Hvad angaar de 2 Formers Udbredelse, har man vel vidst, at de stødte sammen i Sønderjylland, men det vil dog sikkert overraske de fleste, at der saa nær ved os lever saa mange Graakrager og Sortkrager sammen, at Tallet af Reder, hvor Forældrene begge er Graakrager, er i saa betydelig Minoritet, som Skovrider Simonsens Undersøgelser viser. I det hele og store kan man sige, at Graakragens Udbredelse i Europa er mere østlig og nordlig, Sortkragens mere vestlig og sydlig, saaledes

at de 2 Former mødes i en Linje, der i grove Træk gaar midt ned igennem Tyskland. Om denne Linjes Forløb har man detaillerede Angivelser, men de er meget vanskelige at faa til at passe, rimeligvis ogsaa af den Grund, at Linjen stadig forskydes. I Holsten er Sortkragen den langt overvejende Form, idet Graakragen kun bebor lidt af den østlige Del og Femern. I Sønderjylland skulde (efter Rohweder) Grænseskellet dannes af en Linje fra Eckernførde Fjord mod N. N. V. til Kongeaaen; Skovrider Simonsens Angivelser viser, at Sortkragen i hvert Tilfælde paa sine Steder yngler et godt Stykke Øst for denne Linje. Sikre Angivelser af, hvorledes Forholdet er i Sønderjylland i det hele taget mellem Udbredelse af Sortkrage og Graakrage, har vi ikke, og det vilde være interessant at faa dette oplyst.

O. HELMS.

FUGLELIVET I ÆRMELUNDEN 1 APRIL 1911.

AF

GERHARD SCHOLTEN.

Det var straalende Solskin og mild Søndenbrise. Luften var ligefrem mættet med Foraar. Intet Under, at der ude i Naturen var Sang og Kvidder over alt. Paa en Eftermiddagstur saa jeg 28 Fuglearter foruden Graaspurve (*Passer domesticus*).

I Mosekrattene ved Dæmning II havde Bogfinker (*Fringilla coelebs*), Musvitter (*Parus major*) og en Graamejse (*Parus palustris*) travlt, medens et Par Bruneller (*Accentor modularis*) gjorde Kur til hinanden og legede Tagfat eller sang. I Mosehullerne baade her og ved Fortunen rokkede og vrikkede Blishøns (*Fulica atra*) sig nikkende rundt, skreg og knurrede, peb eller gav ligefrem musikalske Lyde fra sig. Gulspurv (*Emberiza citrinella*) baade hørtes og saas samt en Tornirisk (*Linota cannabina*). Højt fra Luften lød Lærkens (*Alauda arvensis*) jublende Sang. Af Fuglekonger (*Regulus cristatus*) var der en Mængde i Flokke, over 30 saa jeg, desuden en Del Halemejser (*Parus caudatus*), der yndefuldt fløj fra Træ til Træ. Solsorten (*Turdus merula*) var selvfølgelig stærkt repræsenteret, den sang eller kom hoppende frem fra Krattene, medens andre parvis tog sig en susende Leg. Fra adskillige